

УДК 351.77

DOI: 10.35432/tisb332025331989

Раїса Нікітенко

*кандидат медичних наук, доцент,
доцент кафедри хірургії з післядипломною підготовкою
Одеського національного медичного університету
<https://orcid.org/0000-0003-4214-5534>
e-mail: nikitenkoraisa98@gmail.com*

НАУКОВИЙ СУПРОВІД РОЗРОБКИ ДЕРЖАВНИХ ПРОГРАМ СКРИНІНГУ ТА ПРОФІЛАКТИКИ РАКУ ЯК СКЛАДОВА КОМПЛЕКСНОГО ПІДХОДУ НА ПРИКЛАДІ ДОСВІДУ США

Стаття присвячена визначенню ролі наукового супроводу розробки державних програм скринінгу та профілактики раку як складової частини комплексного підходу до боротьби з онкологічними захворюваннями на прикладі США. У статті акцентовано увагу на важливості інтеграції наукових досліджень і новітніх медичних досягнень у розробку, реалізацію та вдосконалення державних програм скринінгу та профілактики раку. Ефективні програми не лише рятують життя, але й демонструють значні економічні переваги, знижуючи довгострокові витрати на лікування задаваних випадків та підвищуючи загальну продуктивність населення. Особливу увагу приділено ролі державного управління у виробленні цих програм, яке забезпечує системність, узгодженість і ефективність заходів на всіх етапах планування та реалізації. З'ясовано, що успішна реалізація державних програм у сфері профілактики та скринінгу раку неможлива без активної участі державних органів, які мають формувати науково обґрунтовану політику, сприяти фінансуванню інноваційних медичних технологій та забезпечувати доступність таких програм для всіх верств населення. Встановлено, що державне управління є ключовим чинником у формуванні стратегічного напрямку національної політики боротьби з раком, оскільки воно здатне координувати діяльність медичних, наукових та соціальних установ, враховувати інтереси населення та забезпечувати прозорість і ефективність використання ресурсів. Наголошено, що роль державного управління вимагає науково обґрунтованих рішень для визначення пріоритетів, фінансування та організації програм, що дозволяє значно підвищити ефективність заходів. Розглянуто тенденції взаємодії між державними структурами, науковими установами та медичними закладами США, яка сприяє інтеграції новітніх наукових досягнень у практичну діяльність. Підкреслюється також значення публічно-приватних партнерств, які можуть доповнювати державні зусилля, залучаючи додаткові ресурси та експертизу для досягнення спільних цілей у сфері громадського здоров'я. Зроблено наголос, що важливою складовою є постійне вдосконалення організаційно-правового та інституційного механізмів, які сприяють реалізації державних програм, підвищуючи їх доступність і результативність. При цьому, адаптація успішних міжнародних моделей, таких як досвід США, до специфічних національних контекстів, враховуючи соціально-економічні та культурні особливості, є критично важливою для забезпечення їхньої дієвості. Особлива увага також приділяється питанням медичної етики та захисту даних пацієнтів у процесі збору та використання інформації в рамках програм скринінгу. Важливим є також забезпечення безперервності освіти та підвищення кваліфікації медичних працівників, залучених до реалізації цих програм. Це дозволяє досягти максимального ефекту в боротьбі з онкологічними захворюваннями та знизити рівень смертності від раку.

Ключові слова: державне управління, державні програми скринінгу, охорона здоров'я, науковий супровід, інституційний механізм, організаційно-правовий механізм, інноваційні стратегії та методи.

Raisa Nikitenko

*Candidate of Medical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department
of Surgery With Postgraduate Training
Odesa National Medical University
<https://orcid.org/0000-0003-4214-5534>
e-mail: nikitenkoraisa98@gmail.com*

SCIENTIFIC SUPPORT FOR THE DEVELOPMENT OF STATE SCREENING AND CANCER PREVENTION PROGRAMS AS A COMPONENT OF A COMPREHENSIVE APPROACH ON THE EXAMPLE OF THE US EXPERIENCE

The article is devoted to defining the role of scientific support for the development of state screening and cancer programs as an integral part of a comprehensive approach to combating cancer on the US. The article emphasizes the importance of integration of scientific research and the latest medical achievements into the development, implementation and improvement of state screening and cancer prevention programs. Effective programs not only save lives but also demonstrate significant economic benefits by reducing long-term treatment costs for advanced cases and increasing overall population productivity. Particular attention is paid to the role of public administration in the development of these programs, which ensures the systematic, coherence and effectiveness of measures at all stages of planning and implementation. It has been found that successful implementation of state programs in the field of cancer prevention and screening is impossible without the active participation of state bodies, which should form a scientifically sound policy, promote the financing of innovative medical technologies and ensure the accessibility of such programs for all segments of the population. It is established that public administration is a key factor in the formation of a strategic direction of national policy to fight cancer, since it is able to coordinate the activities of medical, scientific and social institutions, take into account the interests of the population and ensure transparency and efficiency of resource use. It is emphasized that the role of public administration requires scientifically sound decisions to determine priorities, financing and organization of programs, which can significantly increase the effectiveness of measures. The tendencies of interaction between state structures, scientific institutions and medical institutions of the United States, which promotes the integration of the latest scientific achievements into practical activity, are considered. The importance of public-private partnerships is also highlighted, as they can complement government efforts by leveraging additional resources and expertise to achieve common public health goals. It is emphasized that an important component is the continuous improvement of organizational-legal and institutional mechanisms that contribute to the implementation of state programs, increasing their availability and effectiveness. In this regard, adapting successful international models, such as the US experience, to specific national contexts, considering socio-economic and cultural peculiarities, is critically important for ensuring their effectiveness in other countries. Particular attention is also paid to issues of medical ethics and patient data protection in the process of collecting and using information within screening programs. It is also important to ensure the continuity of education and professional development of medical personnel involved in the implementation of these programs. This allows the maximum effect in the fight against cancer and reduce cancer mortality. Ultimately, a robust national cancer strategy, underpinned by strong scientific support and effective public administration, creates a sustainable framework for reducing cancer incidence and improving patient outcomes nationwide. This holistic approach is essential for building a healthier future and mitigating the societal burden of cancer.

Keywords: public administration, state screening programs, health care, scientific support, institutional mechanism, organizational and legal mechanism, innovative strategies and methods.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Поширення онкологічних захворювань є однією з найбільших глобальних медичних та соціальних проблем, що призводить до значних втрат серед населення та має серйозні економічні наслідки для країн. В умовах глобалізації та зростання кількості випадків онкологічних захворювань, ефективне державне управління в сфері охорони здоров'я стає критично важливим для зниження рівня захворюваності та смертності. Одним з найважливіших інструментів у цій боротьбі є розробка та впровадження ефективних програм скринінгу, що дозволяють виявляти захворювання на ранніх стадіях, коли вони ще піддаються успішному лікуванню. Національні інститути охорони здоров'я США здійснюють суттєву роль у створенні і вдосконаленні таких програм, що сприяє зниженню навантаження на систему охорони здоров'я та підвищенню рівня життя населення. Вивчення досвіду США в цій сфері дозволяє виявити ключові принципи управління та організації скринінгових заходів, які можуть бути адаптовані для розвитку аналогічних програм у інших країнах. У зв'язку з цим, дослідження ролі державного управління в створенні ефективних скринінгових програм стає актуальним для підвищення ефективності боротьби з раковими захворюваннями та забезпечення сталого розвитку системи охорони здоров'я.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. У сучасних науково-прикладних дослідженнях приділяється велика увага щодо визначення ролі наукового супроводу у розробці державних програм скринінгу та профілактики раку. Виокремлюються дослідження, які висвітлюють основні аспекти боротьби з раком через державні програми скринінгу та профілактики та вироблення стратегічних планів. Вказується, що профілактика раку є комплексним процесом, який поєднує стратегії громадського здоров'я і клінічну допомогу [7]. В наукових джерелах та практичних звітах зарубіжних країн розглядаються інноваційні підходи до ролі держави у запобіганні та лікуванні онкологічних захворювань через реалізацію національних програм скринінгу. При цьому в різних країнах застосовуються різноманітні стратегії для вирішення цієї проблеми. Є дослідження, які присвячені виробленню інтегрованого підходу до цього питання, що включає наукові дослідження, державні стратегії та активну участь громадянського суспільства [4]. Наукові дослідження показують, що ефективність програм раннього виявлення різних видів раку значною мірою залежить від науково обґрунтованих втручань, що впроваджуються на рівні систем охорони здоров'я. Важливим є використання популяційних підходів, що орієнтовані на розширення доступу до скринінгу для різних соціальних груп, у тому числі тих, які мають обмежений доступ до медичних послуг. Застосовує ці підходи, сприяючи залученню населення до регулярного скринінгу через інформаційні кампанії, партнерства з громадськими організаціями та медичними установами [1; 2]. За останні роки ця проблематика набула значної популярності в зарубіжних наукових і прикладних дослідженнях, що зумовлено розробкою ефективних державних програм та підходів, застосованих у практичній діяльності охорони здоров'я з залученням наукового супроводу.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає у визначенні ролі наукового супроводу розробки державних програм скринінгу та профілактики раку як складової комплексного підходу на прикладі досвіду США.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У зарубіжних науково-прикладних джерелах підкреслюється важливість комплексного підходу до боротьби з раком, що включає профілактику, скринінг та лікування. Однією з провідних установ у цій сфері є Національний інститут охорони здоров'я США (NIH), який входить до складу Міністерства охорони здоров'я та соціальних служб та проводить масштабні дослідження для зниження смертності від різних видів раку

[8]. У 2024 році НІН представила результати моделюючого дослідження, де розглядалися індивідуальні та комбіновані наслідки профілактики, скринінгу та лікування раку. Згідно з модельним дослідженням Національного інституту охорони здоров'я (НІН), удосконалення в сфері профілактики та скринінгу раку запобігли більшій кількості смертей від раку за останні 45 років, ніж досягнення в лікуванні. Дослідження, опубліковане 5 грудня 2024 року в JAMA Oncology, аналізувало вплив цих факторів на зниження смертності від раку молочної залози, шийки матки, колоректального раку, раку легенів і передміхурової залози. Визначені види раку були обрані через їхню поширеність і наявність ефективних методів профілактики, ранньої діагностики та лікування. Останнім часом вони становили майже половину всіх нових випадків раку та смертей від нього [5].

Для зниження смертності від раку необхідний комплексний підхід, що поєднує профілактику, скринінг та лікування. Дослідження, проведене Національним інститутом раку (NCI), надало можливість визначити найбільш ефективні стратегії боротьби з онкологічними захворюваннями та сприяє їх ширшому впровадженню в медичну практику [5].

Аналіз охоплював період з 1975 по 2020 рік і базувався на статистичних моделях та даних про смертність. Основна увага приділялася внеску профілактичних заходів, скринінгу та лікування у зниження смертності від раку молочної залози, шийки матки, колоректального раку, раку легенів та передміхурової залози. Результати дослідження свідчать, що за 45 років вдалося запобігти 5,94 мільйонам смертей від цих п'яти видів раку. При цьому 80% від загальної кількості відвернутих смертей, або 4,75 мільйона випадків, були зумовлені саме профілактичними та скринінговими заходами [5].

Індивідуальний внесок профілактичних заходів, скринінгових програм і вдосконалення методів лікування у зниження смертності від раку значно відрізнявся залежно від типу захворювання. Зокрема, у разі раку молочної залози в період з 1975 по 2020 рік вдалося запобігти одному мільйону смертей, що могло б статися без будь-яких втручань. Основним фактором зниження смертності стали досягнення в лікуванні, які забезпечили три чверті врятованих життів, тоді як мамографічне обстеження дало решту внеску [5].

Для раку легенів найвагомішим фактором стало зменшення тютюнокуріння: заходи щодо контролю за вживанням тютюну допомогли уникнути 98% з 3,45 мільйона смертей, тоді як лише 2% були зумовлені покращенням терапевтичних підходів. Щодо раку шийки матки, то всі 160 000 збережених життів (із 370 000 потенційних смертей) стали можливими завдяки скринінговим методам, таким як ПАП-тест та тестування на вірус папіломи людини (ВПЛ), а також своєчасному видаленню передракових змін [5].

При колоректальному раку профілактика відіграла ключову роль: 79% із 940 000 відвернутих смертей були пов'язані зі скринінгом і своєчасним видаленням поліпів, що могли б стати злоякісними. Решта 21% відносяться до покращення методів лікування. У випадку раку передміхурової залози серед 360 000 запобіглих смертей 56% були результатом активного скринінгу шляхом тестування на рівень простатспецифічного антигену (ПСА), а решта 44% пояснюються вдосконаленням терапевтичних стратегій [5].

За результатами поведеного дослідження, було відзначено, що зниження смертності від раку залежить від комплексного підходу з боку держави, що вироблення новітніх стратегій профілактики та скринінгу, що сприятиме вдосконаленню лікування в подальшому. Також зазначено, що деякі інноваційні профілактичні та скринінгові методи, такі як вакцинація проти вірусу папіломи людини (далі - ВПЛ) чи скринінг раку легенів, ще не набули широкого впровадження протягом зазначеного періоду. Їх активне використання потенційно могло б значно знизити рівень смертності від онкологічних захворювань. Окрім цього, перспективними напрямками є підвищення доступності діагностики, наприклад, шляхом впровадження самозбірних тестів на ВПЛ, а також розробка нових ефективних методів лікування [5].

Федеральні програми, що підтримують профілактику та раннє виявлення раку,

розробляються та координуються різними агентствами США, включаючи Центри з контролю та профілактики захворювань (CDC) та Національний інститут раку (NCI). Ці програми спрямовані на покращення результатів у сфері охорони здоров'я за допомогою освіти, скринінгу та рекомендацій, заснованих на доказах [9].

В межах федеральних програм США профілактика та раннє виявлення раку є важливими аспектами охорони здоров'я, які вимагають координації між різними секторами суспільства, зокрема системами охорони здоров'я, освітніми установами, соціальними агентствами, роботодавцями та організаціями споживачів. Зміни у державну політику можуть ініціювати федеральний уряд, органи влади штатів та місцеві органи влади, такі як окружні та міські уряди, а також шкільні ради. Федеральний уряд має важливу роль у підтримці служб профілактики раку через впровадження політик у п'яти ключових напрямках [9]:

1. Визначення національних цілей та розробка керівних принципів. Федеральний уряд визначає стратегічні національні цілі для профілактики раку, які є основою для розробки і реалізації програм на рівні штату та місцевих органів влади. Це включає встановлення чітких пріоритетів і забезпечення відповідності між різними рівнями політики та практики [9].

2. Поширення інформації. Важливим аспектом є забезпечення доступу до науково обґрунтованої інформації щодо профілактики та раннього виявлення раку для громадськості. Федеральні органи співпрацюють з освітніми установами та іншими партнерами для підвищення рівня обізнаності серед населення щодо факторів ризику та доступних засобів профілактики [9].

3. Моніторинг та спостереження. Встановлення систем моніторингу для відстеження ефективності профілактичних заходів є необхідним для оцінки успішності національних ініціатив. Федеральний уряд координує збір та аналіз даних щодо захворюваності та смертності від раку, що дозволяє коригувати політику та програми для досягнення найкращих результатів [9].

4. Сприяння плануванню та оцінці загальнодержавних програм. Федеральний уряд активно підтримує штати та місцеві органи влади в розробці та реалізації програм профілактики раку. Це включає технічну та фінансову допомогу для планування, впровадження та оцінки ефективності програм, що сприяють зменшенню захворюваності на рак [9].

5. Надання та оплата послуг. Важливим напрямком є забезпечення доступу до медичних послуг для раннього виявлення раку. Федеральний уряд фінансує програми, які надають безкоштовні або доступні послуги для скринінгу та діагностики раку, особливо для вразливих груп населення, що має ключове значення для запобігання пізньому виявленню захворювання [9].

На основі узагальнення вище зазначено можна констатувати, що Федеральний уряд відіграє центральну роль у формуванні та реалізації стратегій з профілактики та раннього виявлення раку. Це включає комплексну підтримку на різних рівнях та здійснюється, зокрема, від розробки політики до фінансування та моніторингу ефективності програм.

Сполучені Штати Америки відводять велику роль дослідженням профілактики онкологічних захворювань, де наукові досягнення та державне управління тісно інтегровані для ефективного зниження захворюваності на рак. Фундаментальна наука та епідеміологія допомагають розвивати знання про фактори ризику раку та молекулярні механізми його розвитку, що здійснює вплив на формування та реалізацію державної політики у цій сфері. У прикладних джерелах зроблено наголос, що для досягнення реальних результатів у боротьбі з раком необхідно посилити роль державного управління, яке не лише реалізовує наукові досягнення, але й активно впливає на формування та реалізації політики профілактики як на місцевому рівні, так і на рівні федерального уряду [10].

Трансляційні дослідження є необхідними для впровадження наукових досягнень у практику. Однак, ефективність таких досліджень залежить не тільки від їхніх результатів, а й

від того, як ці результати будуть використані у політиці. Державне управління має гарантувати, що результати трансляційних досліджень будуть втілені в реальні програми профілактики раку. Це включає створення стратегії, яка поєднує наукові здобутки з конкретними управлінськими ініціативами, орієнтуючись на широкі соціальні зміни. Уряди повинні активно працювати над забезпеченням ресурсів для реалізації таких програм, а також проводити ефективну комунікацію з громадськістю щодо важливості профілактики раку [10].

Роль державних установ у підтримці досліджень з профілактики раку є ключовою для успіху загальної стратегії боротьби з раком. Національна рада з питань онкологічної політики та інші державні організації активно впливають на формування дослідницьких портфоліо, орієнтованих не лише на фундаментальні дослідження, а й на практичні, прикладні ініціативи, які можна впровадити на державному рівні. Крім того, уряди мають забезпечити належне фінансування досліджень та програм, спрямованих на раннє виявлення раку та зниження факторів ризику серед населення [10].

Державне управління повинно стати основою для реалізації наукових доказів на практиці. Управлінська та політична підтримка є необхідною для забезпечення стійкості та довгострокового ефекту програм скринінгу та профілактики. Це включає розробку ефективних управлінських механізмів, які гарантують, що дослідження та інноваційні стратегії будуть не лише фінансуватися, але й реалізовуватися у практичному вимірі. Окрім цього, державні органи мають активно залучати громадськість до програм профілактики раку, проводячи інформаційні кампанії, що підвищують обізнаність і мотивують до здорового способу життя [10].

Трансляційні дослідження у сфері профілактики та раннього виявлення раку фінансують з федерального бюджету, зокрема: Міністерством охорони здоров'я та соціальних служб США, Національними інститутами охорони здоров'я (Національний інститут раку, Національний інститут старіння); Центрами з контролю та профілактики захворювань; Агентством з досліджень та якості охорони здоров'я; Центрами Medicare та Medicaid Services (раніше Адміністрація фінансування охорони здоров'я); Міністерством оборони США; Міністерством у справах ветеранів США [10].

Дослідження в сфері профілактики та раннього виявлення раку отримують значну підтримку від приватного сектору. Одними з основних джерел фінансування таких ініціатив є Американське онкологічне товариство, а також Фонд Роберта Вуда Джонсона та Фонд спадщини. Хоча ці організації не є єдиними спонсорами, вони відіграють ключову роль у забезпеченні фінансування досліджень, спрямованих на удосконалення методів профілактики та раннього виявлення онкологічних захворювань. До цього огляду виключені дослідження медичних послуг, які підтримуються планами охорони здоров'я, страховиками, фармацевтичними компаніями та іншими приватними організаціями. Урядова підтримка наукових досліджень значно підвищує запровадження інноваційних методів у боротьбі та профілактики з раком [10].

Основною метою ініціативи «Здорові люди 2010» (U.S. DHHS, Office of Disease Prevention and Health Support, 2000), було зниження загального рівня смертності від раку, а також профілактика та раннє виявлення найбільш поширених видів раку, таких як рак легенів, молочної залози, шийки матки, колоректальний рак та інші. Для досягнення цієї мети розроблені рекомендації на основі доказів для клінічної та громадської практики, а також спеціальні карти для дій, де основна роль робочих груп полягала у наступному [10]:

1. USPSTF (Робоча група США з профілактичних послуг) надавала оцінку ефективності клінічних профілактичних послуг, таких як скринінг, консультування, імунізація та хіміопрофілактика. Вона розробляла рекомендації, які враховують вік і фактори ризику пацієнтів.

2. Консенсусні конференції Національного інституту раку (NCI) об'єднання експертів для розробки рекомендацій щодо скринінгу та лікування раку. Наприклад, розроблені

рекомендації щодо скринінгу раку молочної залози у жінок 40-49 років та раку шийки матки.

3. CDC (Центри з контролю та профілактики захворювань) також пропонують керівні принципи для шкільних програм, які сприяють здоровому харчуванню та фізичній активності серед дітей [10].

Агентство з досліджень і якості охорони здоров'я США (AHRQ) ініціювало програму «Впровадити профілактику на практиці» (PPIP), яка надає медичним працівникам інструменти для ефективного впровадження рекомендацій USPSTF. Водночас системи, такі як CONQUEST, забезпечують підтримку цього процесу, зокрема через комп'ютеризовані інструменти для оцінки якості медичних послуг, що включають показники щодо лікування раку та використання скринінгових тестів, таких як мамографія чи мазок Папаніколау [10].

Нова Програма «Здорові люди 2030» (Healthy People 2030) є урядовою ініціативою США, що визначає національні цілі та показники для покращення здоров'я та благополуччя населення протягом наступного десятиліття. Вона спрямована на покращення здоров'я американців, зменшення нерівностей у доступі до медичних послуг, а також на пропагування здорового способу життя. Одним із важливих аспектів цього є раннє виявлення раку молочної залози, яке може допомогти запобігти смерті від цієї хвороби у жінок. Якщо жінки не проходять обстеження, більше жінок з раком молочної залози можуть бути діагностовані на пізній стадії та померти від хвороби. Збільшення показників скринінгу на рак молочної залози є ключовим фактором зниження смертності від раку молочної залози [6].

Національні організації мають можливість встановлювати загальні керівні принципи та політику щодо профілактики та боротьби з раком, що є важливим аспектом для формування загальнодержавної стратегії. Однак саме місцеві державні та муніципальні департаменти охорони здоров'я, а також їхні партнери, включаючи споживчі та правозахисні організації, університети та медичні заклади, відіграють ключову роль у впровадженні цих заходів на практиці. Одним із викликів є значні варіації поширеності факторів ризику, пов'язаних із раком, серед різних штатів, що викликає занепокоєння, але водночас відкриває можливості для більш цілеспрямованих і адаптованих втручань. Ідентифікація регіональних специфік дозволяє розробляти і реалізовувати інтервенції, які можуть мати значний вплив на здоров'я населення, сприяючи пом'якшенню впливу раку і поліпшенню загальної ситуації в охороні здоров'я [10].

Центри з контролю та профілактики захворювань США (CDC) систематично розвивати потенціал держав та зацікавлених сторін у розробці та впровадженні комплексних планів боротьби з раком. В рамках Національної комплексної програми боротьби з раком CDC пропонує інтегрований та скоординований підхід для зниження захворюваності та смертності від раку через профілактику, раннє виявлення, лікування, реабілітацію та паліативне лікування [10].

CDC розробив основу для створення державних програм боротьби з раком і надав різні моделі для всебічного планування та оцінки. Основними елементами комплексного плану є: стратегії і механізми розвитку та підтримки партнерських відносин; оцінка та моніторинг; розвиток інфраструктури; просвітницька освіта серед населення; професійна освіта; політика та законодавча діяльність; оцінка та моніторинг результатів [10].

Ці елементи створюють ефективну основу вироблення програм, спрямованих на профілактику та боротьбу з раком, з орієнтиром на досягнення довгострокових результатів.

Етапи впровадження всеосяжного державного плану у США включають встановлення оптимальних цілей, які ґрунтуються на даних, визначення ефективних стратегій, що базуються на наукових досягненнях, а також встановлення пріоритетів, що є здійсненними за наявності відповідних ресурсів. Реалізація таких стратегій передбачає їх постійну оцінку через аналіз результатів. Більшість штатів вже мають певні елементи цієї програми. Наприклад, майже половина штатів володіють канцер-реєстрами, що відповідають вимогам повноти, своєчасності та охоплення, забезпечуючи точні дані щодо захворюваності на рак,

необхідні для планування та оцінки. Державні дані про фактори ризику, пов'язані з онкологічними захворюваннями, такі як куріння, доступні через Систему нагляду за поведінковими факторами ризику та Систему спостереження за ризикованою поведінкою молоді. У сфері раннього виявлення, всі штати мають програми скринінгу раку молочної залози та шийки матки, які фінансуються CDC та орієнтовані на жінок з низьким рівнем доходу та обмеженим доступом до якісних медичних послуг [10].

Національний інститут раку (NCI) також сприяє розвитку державного потенціалу в боротьбі з раком через свою програму епідагляду, епідеміології та кінцевих результатів, а також завдяки спеціальним грантам. За даними CDC, лише 13 штатів мають всеосяжні державні плани, які впроваджуються або готові до виконання. 14 штатів і округ Колумбія розробляють нові плани або оновлюють старі, в той час як 23 штати не мають діючого плану або використовують застарілий [10].

Управління державними інвестиціями та ресурсами для боротьби з раком вимагає єдиного комплексного підходу, який буде враховувати різноманітні можливості та потреби держави. Наприклад, CDC щорічно виділяє значні суми на підтримку програм боротьби з раком, проте, обмеженість ресурсів не дозволяє повною мірою реалізувати потенціал усіх програм. Як показує досвід США, лише частина запитів на фінансування задовольняється, а потреби в ресурсах постійно зростають. За оцінкою CDC, для належного виконання державних планів у боротьбі з раком потрібно значно більше коштів, ніж ті, що надаються [10].

З іншого боку, штати, що отримують грантову підтримку від CDC, повинні розробляти індивідуальні плани, враховуючи локальні особливості та потреби. Ключовим аспектом є заохочення міжсекторального співробітництва для досягнення цілей, спрямованих на зниження рівня захворювання на рак серед населення. Втім, з огляду на недостатність ресурсів, багато програм не можуть реалізуватися повною мірою, що підкреслює необхідність зміцнення державної політики в галузі охорони здоров'я. Програми профілактики та боротьби з раком потребують не лише фінансування, а й ефективної організації співпраці між урядом, громадськими організаціями та іншими зацікавленими сторонами. Таким чином, державне управління і державна політика повинні орієнтуватися на інтеграцію різних ініціатив і впровадження найкращих практик для досягнення довготривалого результату в боротьбі з раком [10].

Важливим інструментом наукового супроводу державних програм скринінгу та профілактики раку в США є база даних про рак Physician Data Query (PDQ) Національного інституту раку. Вона забезпечує медичних працівників, пацієнтів актуальною, перевіреною інформацією на основі незалежного огляду медичної літератури. Для органів влади ця база даних є важливим аналітичним ресурсом, що сприяє ухваленню обґрунтованих рішень у сфері державної політики охорони здоров'я. Вона забезпечує доступ до актуальних наукових даних, що допомагає при розробці та вдосконаленні програм скринінгу та профілактики раку на національному та регіональному рівнях. Завдяки незалежному огляду медичної літератури, PDQ мінімізує ризики прийняття рішень, заснованих на застарілих або неперевіреніх даних, що сприяє підвищенню ефективності державних ініціатив у боротьбі з онкологічними захворюваннями [3].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Для ефективної боротьби з раком необхідно поєднати наукові дослідження з активною державною політикою та управлінськими ініціативами. Без належного державного управління наукові досягнення не матимуть реального впливу на зниження захворюваності. Державна політика США активно сприяє розвитку інституційної інфраструктури, зокрема через фінансування досліджень і реалізацію державних програм з профілактики, скринінгу та лікування раку. Ефективна координація наукової та державної діяльності спрямована на значне зниження захворюваності на різні види раку у суспільстві. Інституційна підтримка

спрямована на забезпечення координації зусиль і доступу до наукових та медичних ресурсів для боротьби з онкологічними хворобами. Посилюється роль інституційного механізму, яка полягає в інтеграції інноваційних методів профілактики і лікування, забезпечуючи доступ до новітніх технологій і терапій через державні програми. Розвиток інституційних ініціатив, таких як скринінг та профілактика, має вирішальне значення для досягнення стійких результатів у боротьбі з раком і запобіганню його поширенню. У подальших наукових розробках доцільним є поглиблене дослідження щодо інституційного механізму, який сприяє інтеграції наукових досягнень у практичну медицину та забезпечує належне виконання профілактичних заходів. Важливу роль у цьому процесі має державне управління, яке через ефективне регулювання і підтримку забезпечує належний рівень взаємодії між державою, органами влади, науковими установами, медичними закладами та громадськістю.

Список використаних джерел

1. About the National Breast and Cervical Cancer Early Detection Program. CDC. September, 19, 2024. URL: https://www.cdc.gov/breast-cervical-cancer-screening/about/?cdc_aaref_val=https://www.cdc.gov/cancer/nbccedp/about.htm
2. About the Program. *National Breast and Cervical Cancer Early Detection Program (NBCCEDP)*. URL: <https://www.cdc.gov/cancer/nbccedp/about.htm>
3. Breast Cancer Prevention (PDQ) – Patient Version. *National Cancer Institute*. February, 12, 2025. URL: <https://www.cancer.gov/types/breast/patient/breast-prevention-pdq>
4. Herrera I. M. Ramos, Flores M. G. Lemus, Sevilla A. R., Castañeda M. E. González, Gutiérrez F. A. Torres, ets. Public Policies and Programs for the Prevention and Control of Breast Cancer in Latin American Women: Scoping Review. *JMIR Cancer*. 2022. Vol. 8 (3). 31 p. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC9301550/>
5. In five cancer types, prevention and screening have been major contributors to saving lives. *National Institutes of Health*. December, 5, 2024. URL: <https://www.nih.gov/news-events/news-releases/five-cancer-types-prevention-screening-have-been-major-contributors-saving-lives>
6. Increase the proportion of females who get screened for breast cancer - C 05. *Healthy People 2030*. URL: <https://odphp.health.gov/healthypeople/objectives-and-data/browse-objectives/cancer/increase-proportion-females-who-get-screened-breast-cancer-c-05>
7. White M. C., Kavanaugh-Lynch M. (Mhel) H. E., Davis-Patterson Sh., Buermeier N. An Expanded Agenda for the Primary Prevention of Breast Cancer: Charting a Course for the Future. *International Journal Environ Res Public Health*. 2020. Vol. 17 (3). Iss. 714. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7036784/>
8. Who We Are. *National Institutes of Health*. URL: <https://www.nih.gov/about-nih/who-we-are>
9. 9 Federal Programs That Support Cancer Prevention and Early Detection. National Library of Medicine. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK223934/>
10. 10 Research Trends and Opportunities. *National Library of Medicine*. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK223917/>

References

1. About the National Breast and Cervical Cancer Early Detection Program, (2024). CDC. URL: https://www.cdc.gov/breast-cervical-cancer-screening/about/?cdc_aaref_val=https://www.cdc.gov/cancer/nbccedp/about.htm
2. About the Program. National Breast and Cervical Cancer Early Detection Program (NBCCEDP). URL: <https://www.cdc.gov/cancer/nbccedp/about.htm>
3. Breast Cancer Prevention (PDQ) – Patient Version, (2025). National Cancer Institute. URL: <https://www.cancer.gov/types/breast/patient/breast-prevention-pdq>
4. Herrera, I. M. Ramos, Flores, M. G. Lemus, Sevilla, A. R., Castañeda, M. E. González, Gutiérrez, F. A. Torres, ets. (2022). Public Policies and Programs for the Prevention and Control of Breast

- Cancer in Latin American Women: Scoping Review. JMIR Cancer. Vol. 8 (3). 31 p. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC9301550/>
5. In five cancer types, prevention and screening have been major contributors to saving lives, (2024). National Institutes of Health. URL: <https://www.nih.gov/news-events/news-releases/five-cancer-types-prevention-screening-have-been-major-contributors-saving-lives>
6. Increase the proportion of females who get screened for breast cancer - C 05. Healthy People 2030. URL: <https://odphp.health.gov/healthypeople/objectives-and-data/browse-objectives/cancer/increase-proportion-females-who-get-screened-breast-cancer-c-05>
7. White, M. C., Kavanaugh-Lynch, M. (Mhel) H. E., Davis-Patterson, Sh., & Buermeyer, N. (2020). An Expanded Agenda for the Primary Prevention of Breast Cancer: Charting a Course for the Future. International Journal Environ Res Public Health. Vol. 17 (3). Iss. 714. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7036784/>
8. Who We Are. National Institutes of Health. URL: <https://www.nih.gov/about-nih/who-we-are>
9. 9 Federal Programs That Support Cancer Prevention and Early Detection. National Library of Medicine. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK223934/>
10. 10 Research Trends and Opportunities. National Library of Medicine. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK223917/>